

Aanleiding: Het aantal 65-plussers zal volgens de bevolkingsprognose in Nederland toenemen van 2,7 miljoen in 2012 tot 4,7 miljoen in 2041. Het alcoholgebruik is sinds de jaren 60 van de vorige eeuw in Nederland meer dan verdriedubbeld. De 'babyboomgeneratie' van na de Tweede Wereldoorlog is voor een belangrijk deel verantwoordelijk voor deze toegenomen consumptie. Het blijkt uit de cijfers dat deze generatie op dit moment zelfs meer drinkt dan de generatie jongeren (CBS, 2015). Met name het overmatig drinken komt meer voor in deze groep. Ouderen zijn in de verslavingszorg al enige jaren de sterkst groeiende groep cliënten; dit komt met name door alcoholproblematiek. Dit heeft geleid tot een werkgroep in (West)-Achterhoek die een aanpak heeft ontwikkeld om (overmatig) alcoholgebruik van ouderen te verminderen en te voorkomen. Dit informatieblad is een hulpmiddel om de ontwikkelde aanpak in andere gemeentes verder te verspreiden.

Doelgroep: Het overmatig drinken komt met name bij de doelgroep jonge ouderen voor. Ook de meeste alcohol gerelateerde doden vallen in deze groep. Daarnaast is deze groep nog (relatief) fit en vitaal en makkelijker in staat om gewoontegedrag te doorbreken (Trimbos, 2016). Ook richten wij ons op de professionals die met hen in contact staan, zoals huisartsen, POH's, buurtcoaches, wijkverpleegkundigen, apothekers, fysiotherapeuten, ergotherapeuten en ambulante begeleiders. Zij kunnen een belangrijke rol spelen in de preventie, (vroeg)signalering en zorg voor de doelgroep.

Doelen:

Jonge ouderen en hun naasten

- Weten welke gevolgen overmatig alcoholgebruik (in combinatie met medicijngebruik) heeft voor het ouder wordende lichaam
- Weten bij wie zij terecht kunnen voor informatie of hulp voor henzelf of een ander

Professionals:

- Weten welke gevolgen overmatig alcoholgebruik (in combinatie met medicijngebruik) heeft voor het ouder wordende lichaam
- Weten hoe zij het gesprek met cliënten over (overmatig) alcoholgebruik kunnen voeren en welke (screenings)tools zij daarbij kunnen gebruiken
- Bespreken het onderwerp (overmatig) alcoholgebruik actief met hun cliënten
- Weten waar zij advies kunnen krijgen en naar wie zij kunnen doorverwijzen

Resultaten:

Jonge ouderen:

- ✓ zijn zich meer bewust welke gevolgen het gebruik van alcohol kan hebben en gaan mogelijk daardoor minder alcohol gebruiken. Hierdoor leven zij gezonder, zijn zij zelfredzamer en hebben zij minder snel hulp en zorg nodig

Professionals:

- ✓ zijn geschoold over de invloed van alcoholgebruik op het ouder wordende lichaam
- ✓ kennen het screeningsinstrument 5-shot om ouderen te screenen op mogelijk (overmatig) alcoholgebruik.
- ✓ kunnen het gesprek over alcoholgebruik met hun cliënt voeren
- ✓ kennen de folder over alcohol en ouderen en verspreiden deze
- ✓ weten waar zij advies kunnen krijgen en naar wie zij kunnen doorverwijzen

Meetinstrumenten:

De effecten zijn moeilijk te meten en rechtstreeks te relateren aan de interventies. Tevens zijn de effecten op langere termijn pas zichtbaar. Een instrument, dat enige indicatie kan geven van de effecten, is de Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen (te raadplegen via www.volksgezondheidenzorg.info of www.kvnog.nl). Deze monitor geeft informatie over het alcoholgebruik op regio- en wijkniveau en benoemt de trends. Een ander instrument is het aantal gevoerde preventie- en behandelgesprekken door Iriszorg. Cijfers zijn op te vragen bij Iriszorg.

	Interventie 1: Folder voor ouderen	Interventie 2: IkPas campagne	Interventie 3: Gezond ouder worden	Interventie 4: Ondersteuning professionals
Doelgroep	Ouderen en professionals	Ouderen	Ouderen	Professionals uit wijk/dorp
Doel	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Weten welke gevolgen overmatig alcoholgebruik (in combinatie met medicijngebruik) heeft voor het ouder wordende lichaam ➤ Weten bij wie zij terecht kunnen als zij zelf informatie/hulp zoeken voor hun alcoholgebruik, of informatie/hulp zoeken voor een ander of cliënt 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Bewustwording van alcoholgebruik ➤ Informeren over gevolgen van alcoholgebruik 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Weten welke gevolgen overmatig alcoholgebruik (in combinatie met medicijngebruik) heeft voor het ouder wordende lichaam ➤ Weten bij wie zij terecht kunnen als zij zelf informatie/hulp zoeken voor hun alcoholgebruik, of informatie/hulp zoeken voor een ander 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Weten hoe zij het gesprek met cliënten over (overmatig) alcoholgebruik kunnen voeren en welke (screenings)tools zij daarbij kunnen gebruiken ➤ Weten waar zij advies kunnen krijgen en naar wie zij kunnen doorverwijzen bij (een vermoeden van) overmatig alcoholgebruik van cliënten
Eigenaar	IrisZorg Preventie	GGD	Netwerk Ouderen en Veerkracht Achterhoek	Netwerk Ouderen en Veerkracht Achterhoek
Betrokken organisaties	Verspreiding gebeurt in samenwerking met Netwerk Ouderen en Veerkracht Achterhoek, huisartsenorganisaties en gemeenten.	PR in samenwerking met IrisZorg Preventie, gemeenten, Netwerk Ouderen en Veerkracht Achterhoek, zorg- en welzijnsorganisaties.	Uitvoering in samenwerking met GGD, IrisZorg preventie/Iris in de buurt en gemeenten	Uitvoering in samenwerking met IrisZorg preventie/Iris in de buurt, gemeenten en (mogelijk) Proscop.
Acties	<ul style="list-style-type: none"> □ Folder verspreiden 	<ul style="list-style-type: none"> □ Oudere vinden voor persoonlijk verhaal (voor campagne in media) □ Artikelen schrijven voor lokale krantjes, nieuwsbrieven en doorzetten naar media □ Contact onderhouden met media 	<p>Bijeenkomsten voor ouderen:</p> <ul style="list-style-type: none"> □ Aansluiting zoeken, onder het motto van 'Gezond ouder worden', bij bestaande lokale initiatieven op het gebied van alcohol dan wel leefstijl in gemeenten. □ Vanuit Iriszorg kan de 'Homeparty' in een grotere vorm georganiseerd worden in een buurthuis of bibliotheek, evt. met behulp van het Alcohol en ouderenbordspel <p>Aanvullend aanbod vanuit IrisZorg Preventie:</p> <ul style="list-style-type: none"> □ Individueel alcoholadviesgesprek en Moti-55, zo gewenst met naaste. □ Voor naasten: individueel adviesgesprek, groepsbijeenkomst of training (CRAFT). Ook voor naasten van ouderen die zelf (nog) geen hulp wensen. 	<p>(Wijk)bijeenkomsten voor professionals:</p> <ul style="list-style-type: none"> □ Datum en locatie regelen □ Uitnodiging versturen en aanmelding bijhouden □ Bijeenkomst inhoudelijk door Iris in de buurt Netwerk Ouderen en Veerkracht Achterhoek en/of Proscop <p>Aanvullend aanbod vanuit Iriszorg Preventie:</p> <ul style="list-style-type: none"> □ Gesprekskaart voor professionals □ Beleidsadvies □ Consultatie/casusbespreking □ Deskundigheidsbevordering ouderenzorg (in opdracht van organisatie)
Kosten	Geen (Bij grote en frequente bestellingen zijn er wel nader te bepalen kosten. Bestellen kan bij IrisZorg Preventie)	GGD: Regulier budget IrisZorg: Regulier budget	Iriszorg: Lokaal gemeentebudget. Aanvullend aanbod vanuit regulier budget Kosten locatie en koffie/thee: door gemeente.	IrisZorg: Lokaal gemeentebudget. Aanvullend aanbod vanuit Regulier budget. Deskundigheidsbevordering uit budget organisatie. Inzet Proscop in afstemming. Kosten locatie en koffie/thee: door gemeente